

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาในมาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์ปกป้องและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรา 81 รัฐต้องจัดการอบรมและสนับสนุนเอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศและให้ความหมายการศึกษา ในมาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ว่า การศึกษาหมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่และเสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและ

จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ว่าด้วยให้สถานศึกษาเข้าร่วมกับ บุคคล ครอบครัวย ชุมชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จัก เลือกรวม ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม อาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

เนื่องจากโรงเรียนบ้านนาเกาหลี อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระต่างๆ เพื่อเป็นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับในชุมชนมีการทอผ้าและนำผ้าทอมาตัดเย็บเสื้อผ้า จำหน่ายจึงมีเศษผ้าทอที่เหลือใช้

ดังนั้นคณะผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความคิดที่จะจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ เพื่อเป็นการเติมเต็มในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการนำเศษผ้าที่เหลือจากการตัดเย็บเสื้อผ้าในชุมชน มาประดิษฐ์เป็นของใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ตะกร้า กระเป๋า ของที่ระลึกและของตกแต่งบ้าน เป็นการให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างและหาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
2. เพื่อใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ สามารถใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสามารถนำไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
2. เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมอื่นๆ
3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพการประดิษฐ์ตะกร้าจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นอื่นๆ
4. ผู้เข้ารับการอบรม เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา เรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
 - 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมือง
 - 1.2 วัสดุและอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
 - 1.3 ขั้นตอนการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาگاهลง อำเภอคีรีมาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
2. ศึกษาผลการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตร การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร่างหลักสูตร การตรวจสอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร

การประดิษฐ์ตะกร้า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ หรือ สิ่งประดิษฐ์เป็นตะกร้า ที่เกิดขึ้นจากการคิดค้นออกแบบและประดิษฐ์ด้วยวัสดุที่มีความเหมาะสม หาได้ง่ายในท้องถิ่น

ผ้าทอ หมายถึง ผืนผ้าที่ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนเริ่มจากวัตถุดิบที่ใช้ในการทอ ส่วนใหญ่มาจากฝ้ายและไหม มาย้อมสี ทอผ้าตามขั้นตอน มีทั้งการทอผ้าพื้น ใช้เทคนิคพิเศษในการทอ เช่น การขิด การจก การทอมัดหมี่ การทอผ้ายก รวมทั้งใช้อุปกรณ์ต่างๆในการทอผ้า จนได้ผืนผ้าที่มีลวดลายสวยงาม ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมมาสน์ ลายสัตว์ ลายพืช ลายจากสิ่งของเครื่องใช้และลายเรขาคณิต

คู่มือสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม หมายถึง เอกสารที่นำมาใช้ในการจัดฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับผู้ให้การฝึกอบรม แผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอ หน่วยที่ 2 ประโยชน์ของตะกร้าจากผ้าทอ หน่วยที่ 3 การปฏิบัติ การออกแบบและวัสดุอุปกรณ์ประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ สาระสำคัญ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การประเมินผล

คู่มือสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง เอกสารที่ผู้เข้าฝึกอบรมใช้ประกอบการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรม เรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ ประกอบด้วยคำชี้แจงสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอ หน่วยที่ 2 ประโยชน์ของตะกร้าจากผ้าทอ หน่วยที่ 3 การปฏิบัติ การออกแบบและวัสดุอุปกรณ์ประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ

ทักษะปฏิบัติ หมายถึง ผลการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ การประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ
ในเรื่องที่เกี่ยวกับการออกแบบส่วนต่างๆของตะกร้า การเลือกสีเส้นของผ้า การวาง
แบบ การตัดผ้า การเย็บชั้นนอกชั้นใน การทำก้นตะกร้า การทำหูตะกร้า การทำดอกไม้ใบไม้
หัวใจและชิ้นตกแต่งขอบตะกร้า การประกอบตัวตะกร้า